

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/76/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013200169
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7013200169.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne obchodnej spoločnosti Mimix - SK, s. r. o., so sídlom Veľká Bara, IČO: 36 854 794, zastúpenej JUDr. Pavlom Gombosom, advokátom so sídlom Moldavská cesta 21/A, Košice, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 30. novembra 2012, č. 1100306/1/ 1295948/2012/5048-r, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6S/20/2013-38 zo 06. júna 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6S/20/2013-38 zo 06. júna 2013 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Uznesením zo 06. júna 2013 č. k. 6S/20/2013-38 Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) na základe žiadosti žalobkyne z 01. marca 2013 (č. l. 17) zopakovanej dňa 29. mája 2013 v lehote na podaní odvolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 02. mája 2013 č. k. 6S/20/2013-25 o zastavení konania, nepriznal žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov.

Svoje rozhodnutie krajský súd odôvodnil ustanovením § 138 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) s tým, že toto zákonné ustanovenie umožňuje vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov v prípade, ak sú kumulatívne splnené obidve podmienky, teda odôvodnenosť z pohľadu pomerov účastníka a zároveň sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Žalobkyňa ako fyzická osoba - podnikateľ bola zapísaná do živnostenského registra za účelom podnikania. Nepriaznivá finančná situácia žalobkyne je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní a s podnikaním súvisia. Ak by nepriaznivá finančná situácia bola dôvodom pre oslobodenie od súdnych poplatkov, znamenalo by to prenesenie časti rizika spojeného s podnikaním na štát, čo je neprípustné.

Krajský súd zároveň uviedol, že skutočnosti tvrdené žalobkyňou (neprimerané zaťažovanie spoločností, nezákonné zadržiavanie finančných prostriedkov zo strany daňových úradov, blokovanie majetku) sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné.

Na záver krajský súd poznamenal, že žalobkyňa nepredložila súdu žiadne dôkazy na preukázanie ňou tvrdených skutočností, teda že by jej pomery odôvodňovali priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Z výpisu Obchodného registra Okresného súdu Košice I. vyplýva, že na žalobkyňu nebol vyhlásený konkurz a jej základné imanie je 6.640,- eur.

Proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa v lehote ustanovenej zákonom odvolanie a žiadala, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zmenil a oslobodenie od súdnych poplatkov jej v celom rozsahu priznal.

Namietla, že krajský súd svoj rozsudok odôvodnil skutočnosťou, že žalobkyňa je podnikateľom a jeho nepriaznivá finančná situácia má pôvod v podnikaní a s ním súhlasia.

Majúc jednoznačne za to, rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie správcu dane ako prvostupňového orgánu, sú nezákonné poukázala na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. T., z ktorého dôvodu sú tieto spoločnosti účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, keď podanými žalobami napadli nezákonnosť postupu ako aj rozhodnutí daňových úradov, pričom ani jedna z vyššie uvedených súdnych vecí podľa informácií, ktorými disponuje žalobkyňa, nebola právoplatne ukončená v neprospech týchto subjektov. Takto podľa žalobkyne nejde o zjavne neúspešné uplatnenie práva.

Poukázala tiež na to, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. T. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. T. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie vecí zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu nevinu), spoločnosti spojené s p. T. (teda aj žalobkyňa) nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobkyňa nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohla voľne disponovať. Taktiež žalobkyňa nemá žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať.

Žalobkyňa nesúhlasila s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobkyňi (cez pomery žalobcu obmedzujúce vykonávať podnikateľskú činnosť a nakladať s majetkom a finančnými prostriedkami) súdny poplatok uhradiť, t. j. pomery žalobkyne oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobkyňi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (žalobkyňa nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jej právo zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Súhlasila síce, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, ale pre žalobkyňu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, spoločnosti personálne spojené s p. T. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinú zákonnú cestu, ktorou si žalobkyňa môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobkyňa je podnikateľom a došlo by tým k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát (čo je hlavným argumentom, pre ktorý súd žalobkyňi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal) nemá podľa žalobkyne oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikaturou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázala pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo 129/2008 z 30. júla 2009, v zmysle ktorého:

„Ustanovenie § 138 ods. 1 OSP oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie, alebo bránenie práva. Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone. Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi.“

Žalobkyňa taktiež poukázala na uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 4Cob/39/2012-135, ktorým priznal žalobcovi - podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, z obdobných dôvodov ako uviedla

žalobkyňa.

Žalobkyňa taktiež nesúhlasila s tvrdením krajského súdu, že nepreukázala ňou tvrdené skutočnosti. Krajský súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s p. T. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s p. T.). Okrem toho tvrdila, že ju súd nevyzval na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonával žiadne dokazovanie a bez ďalšieho vec rozhodol v neprospech žalobkyne, čo žalobkyňa považuje za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobkyňa sa žalobou podanou na krajskom súde 11. februára 2013 domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného z 30. novembra 2012 č. 1100306/1/1295948/2012/5048-r, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Košice č. 9818301/1/1276/2012/Bac z 10. februára 2012, ktorým správca dane nepriznal žalobkyni nadmerný odpočet za zdaňovacie obdobie október 2010 v sume 12.698,84 eura.

Krajský súd výzvou č. k. 6S/20/2013-15 zo 14. februára 2013 uložil žalobkyni, aby v lehote 10 dní zaplatila súdny poplatok za žalobu v sume 70,- eur podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov..

Žalobkyňa súdny poplatok na výzvu súdu nezaplatila, avšak návrhom došlým krajskému súdu dňa 01. marca 2013 požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov pre nepriaznivú finančnú a majetkovú situáciu, ktorú bližšie odôvodnila v zásade skutočnosťami, ktoré zopakovala aj vo svojom odvolaní. K návrhu nepripojila žiadne doklady preukazujúce jej tvrdenia uvedené v návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Krajský súd výzvou z 11. marca 2013 č. k. 6S/20/2013-20 vyzval žalobkyňu na doplnenie návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov tak, aby v lehote 10 dní predložila krajskému súdu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov pre právnické osoby. Tlačivo krajský súd pripojil k výzve. Výzva bola žalobkyni doručená 20. marca 2013.

Dňa 28. marca 2013 žalobkyňa požiadala o predĺženie lehoty na deklarovanie pomerov účastníka, ktorú žiadosť zopakovala dňa 17. apríla 2013 vždy žiadajúc o predĺženie lehoty o 15 dní.

Po márnom uplynutí lehoty ustanovenej vo výzve krajský súd a po jej predĺžení na žiadosť žalobkyne (č. l. 21 a č. l. 23) uznesením z 02. mája 2013 č. k. 6S/20/2013-25 konanie zastavil. Na základe opakovaného návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov podanej žalobkyňou v lehote na podanie odvolanie proti zastavujúcemu uzneseniu vydal uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov, ktoré je predmetom preskúmania v tomto odvolacom konaní.

Tlačivo (§ 138 ods. 2 písm. a/ OSP) žalobkyňa nepripojila ani ku svojmu odvolaniu.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné

uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákondarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne, a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Najvyšší súd po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil postup krajského súdu pri vydaní odvolaním napadnutého uznesenia ako súladný s § 138 ods. 1, 2 OSP, ako aj právami na súdnu a inú právnu ochranu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobkyne, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Aj keď prihliadal na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom a túto skutočnosť samu osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ale poukázal na to, že žalobkyňa na preukázanie svojich tvrdení k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov nepredložila nijaké dôkazy. Preto najvyšší súd považuje argumenty odvolania žalobkyne formulované v tomto smere za irelevantné a v značnej miere nekorešpondujúce s obsahom súdneho rozhodnutia.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobkyni, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázala, na čo slúži, okrem iných aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil a ktoré je verejne dostupné i na internete.

Keďže žalobkyňa nepredložila žiadne doklady preukazujúce jej tvrdenie o nepriaznivej situácii, hoci na to mala dostatočný časový priestor (od podania žaloby, resp. návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov až do rozhodnutia súdu) krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobkyňa nepreukázala nijako svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Následne nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých je žalobkyňa účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobkyňa v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené ako aj vzhľadom na to, že žalobkyňa ohľadom preukázania svojich majetkových a finančných pomerov zostala nečinná aj v odvolacom konaní, Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na oslobodenie od súdneho poplatku rešpektoval a chránil práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces.

Najvyšší súd poznamenáva, že o oslobodenie od súdnych poplatkov možno požiadať kedykoľvek počas konania pred súdom, a to i opakovane. Rozhodnutie o jednom návrhu nezakladá prekážku veci rozhodnutej, nakoľko pomery účastníka sa môžu v priebehu konania meniť.

Zároveň Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva krajskému súdu do pozornosti, že v zmysle ustálenej judikatúry pokiaľ súd nerozhodol o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov, nemožno vydať uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku (k tomu pozri bližšie R 22/71).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.